List 34. **NOVICE** Tečaj LIII.

gospodarske, obrtniške in národne.

zhajajo vsak petek ter stanejo v tiskarni prejemane za celo leto 3 gld. 50 kr., za pol leta 1 gld. 75 kr. in za četrt leta 90 kr., — po pošti prejemane pa za celo leto 4 gld., za pol leta 2 gld. in za četrt leta 1 gld. — Za prinašanje na dom v Ljubljani se plača na leto 40 kr. Naročnino prejema upravništvo v Blasnikovi tiskarni. — Oglase (inserate) vzprejemlje upravništvo, in se plača za vsako vrsto za enkrat 8 kr., za dvakrat 12 kr., za trikrat 15 kr. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu „Novic“.

V Ljubljani 23. avgusta 1895.

Politiški oddelek.

Razpor na Kranjskem.

Ob mestnih volitvah v Ljubljani se je bilo pokazalo, da se misli poravnati nekoliko naš domači prepir. Mi smo tedaj bili z veseljem pozdravili začetek sprave in naglašali, da se bi moral kompromis dosledno raztegniti tudi na deželnozborske volitve, ker so zanj isti povodi, kakor za mestne volitve. Res se je ob volitvah v Ljubljani nekaj kompromis krhal, a temu nismo pripisovali nobene važnosti, ker sta vodstvi obeh strank se vendar držali sklenenega dogovora. Tudi tedaj ni narodna stranka rovala proti nobenemu kandidatu katoliške stranke, kajti proti dr. Gregoriču so ruvali v prvi vrsti nekateri zavidljivi njegovi somišljeniki. Da je narodna stranka le količkaj storila, pa bi on ne sedel v mestnem zboru, ker v Ljubljani prebivalstvo tudi nima pravega zaupanja v njegove upravne zmožnosti.

Katoliška stranka je pa kazala jako malo dobre volje za spravo, ko je spravila le tri svojce v mestni zastop. Že v mestnem zastopu je skušal dr. Gregorič delati zgago in ni prevzel nobenega mandata v kak odsek, ker ga večina ni hotela voliti ravno v tiste odseke, kakor je on želel. Govori se, da bi bil rad prišel v finančni odsek, a baš za ta odsek ima pa mestni zastop ljubljanski veliko sposobnejših mož, kakor je dr. Gregorič. Stvarni pomisliki so torej vodili večino, da njega v ta odsek ni volila. Prepričani smo pa, ko bi se bila začeta sprava obnesla in bi dr. Gregorič v mestnem zboru res bil pokazal posebne zmožnosti za finančne zadeve, da bi tudi narodna stranka v ta odsek mu ne bila zapirala vrat. Tudi niso vstopili trije odborniki katoliške stranke v klub narodnih poslancev in tako pokazali, da nimajo baš posebne želje skupno delovati z narodnimi mestnimi odborniki v povzdigo mesta, temveč le ruvati in gledati, če bi se dalo kako narediti pot njiju stranki do večine v mestnem zboru.

Tudi po deželi je katoliška stranka nadaljevala svoje delo proti narodni stranki. Sklicevala je shode, na katerih je navadno slikala narodno stranko kot liberalce v najslabšem pomenu besede, opisovala, kako liberalizem izpodjeda blagostanje kmetom, vse to le z namenom, da izpodkoplje tla narodni stranki. Seveda priprosto ljudstvo ne ve, da je to le slepenje, da so gospodje, ki po shodih proklinjajo liberalizem, ga baš tedaj na Dunaji najzvesteje podpirajo. Ko bi ljudje poznali razmere, bi pač se ne dali voditi za nos in posebno ne verjeli, da je narodna stranka kaj podobna nemškoliberalni stranki, ker njen program je tak, da mu še katoliška stranka ni mogla ničesa oporekati, ko ga je razkrila svetu po shodu zaupnih mož v Ljubljani. Katoliška stranka sama ni upala ničesa ugovarjati temu programu.

Posebno pa katoliška stranka skuša narod s tem pridobiti na svojo stran, da se dela za nasprotnico velicega kapitala. To pa povse se ne vjema z resnico. Ko se je bila sklenila koalicija na Dunaji, so se pristaši naše katoliške stranke pridružili bili tisti strani, kjer je zastopan veliki kapital, kjer so sedeli nemški liberalci in pa veleposestniki, to je možje, ki kaj imajo in ki s svojim kapitalom tudi bolj ali manj izžemajo prebivalstvo. Zato je pa tisto zabavljanje proti velikemu kapitalu pač le slepenje ljudij. Priznamo katoliški stranki radi, da je osnovala v blagor kmetu nekaj posojilnic, pa največ le v tacih krajih, kjer upa s tem doseči kak mandat za deželni zbor. Sicer je pa narodna stranka že posojilnice snovala, ko mnogi sedanji voditeji katoliške stranke na to niti mislili niso. Raiffeisnovih posojilnic pa osnovati ni bilo mogoče, dokler kranjska hranilnica za to ni dala denarja. Tudi naša katoliška stranka se v tem oziru ni poprej prav nič znala pomagati. Da je pa nemško vodstvo kranjske hranilnice baš katoliški stranki dalo kak kredit na razpolaganje, za to ima pač svoje povode; skrb za naš narod ga pa pri tem gotovo ni vodila. Sicer se pa o kakem narodnogospodarskem vspehu v tem oziru še ne more govoriti. Počakati je treba, če se ti zavodi obneso. Sicer pa kmetsko vprašanje s temi posojilnicami še

daleč ni rešeno in gotovo naša katoliška stranka še manj ve kako pot do njega rešitve, kakor narodna. Po shodih se navadno tudi zabavlja čez slabo gospodarstvo pri deželi. Govori se, da sta se gledališče in deželna bolnica prepotratno zidali. Mi tukaj ne bodemo v tem oziru zagovarjali narodne stranke, ker nje v tem oziru krivda ne zadene. Naša katoliška stranka ima svoja zastopnika v deželnem odboru, ki bi pač lahko ondu ugovarjala gospodarstvu, če je res slabo. Kolikor je nam znano, sta gospoda večinoma z vsem zadovoljna, posebno za lepo zgradbo gledališča sta bila jako naudušena. Lepo pa ni z vsem biti zadovoljen, ko se stvar razpravlja, potem pa po shodih kričati o slabem gospodarstvu. Dobro, če vam dr. Papež ne gospodari dobro, pa poiščite koga druzega. Če dež. glavar Detela ni dober gospodar, ga pa pri volitvah ne volite. Če proti njima nastopite, narodna stranka vam ne bode delala ovir.

Shod, ki ga je narodna stranka bila sklicala v Stari trg, ste razgnali, da poslanci niso mogli poročati svojim volilcem. Katoliška stranka se sicer izgovarja, da je formalno pravilno postopala. Mi tukaj tega ne bodemo preiskovali, a postopala je po receptu, po katerem postopajo nekatere stranke na Dunaji. Na Dunaji kadar se kak tak poskus posreči, tista stranka, katera skliče shod, do besede ne pride, in navadno pride do pretepa. Blizu tako je bilo v Starem trgu. Namen je bil tisti, da govornikom narodne stranke ne puste do besede, ker so prireditelji demonstracije imeli povod se bati, da prebivalstvo ne sliši druzega zvonu, posebno da ne zve, s kom se bratijo na Dunaji pristaši tiste stranke, ki na Notranjskem liberalizmu napoveduje boj.

Vse to rovanje je imelo namen pripraviti pot za samostojno postopanje pri volitvah. Sedaj je volilni odbor katoliške stranke že napovedal boj pri deželnozborskih volitvah. Izgovarjajo se, da so prisiljeni začeti lastno akcijo, zaradi napadov narodne stranke. Vse je bilo že poprej dogovorjeno, že v decembru so se o tem posvetovali. Le lepi se hočejo nekateri gospodje delati. Če bi jim bilo za spravo, bi ne bili hujskali naroda proti narodni stranki po deželi. Mirovali bi bili, kakor je mirovala narodna stranka od ljubljanskega potresa. Od ljubljanskega potresa do starotrškega shoda je bilo dovolj časa, da bi se bili lahko že dogovorili o kakem skupnem postopanji, ako bi bili imeli resno voljo. Te resne volje pa naša katoliška stranka ni pokazala, ker hoče imeti razpor za vsako ceno.

Politični pregled.

Krščanski socijalisti. — Tržaška „Edinost“ se čuti jako žaljeno zaradi našega članka o federalizmu, ker smo v njem se izrekli proti kršč. socijalistom in posebno zopet zatrjuje, da ni vse jedno, kdo zmaga pri volitvah na Dunaji. Po njenem mnenji bi bilo mnogo bolje, ako zmagajo krščanski socijalisti. Nas pa „Edinost“ o tem dosedaj še ni prepričala. Razloček je mej nemškimi liberalci in krščanskimi socijalisti tudi v narodnem oziru gotovo, a le ta, da so poslednji še bolj nasprotni Slovanom. Kar pa „Edinost“ piše o tem, kako je Čeh bolj spoštovan na Dunaji, nego je bil nekdaj, to pač dokazuje, da precej površno opazuje vse dogodke Krščanski socijalisti imajo pač pri tem malo zaslug. Čehi so bili na Dunaji smešna figura, dokler jih niso spoznali. Ko so Čehi prišli v državni zbor, so hitro Dunajčanje slutili, da imajo Čehi nadarjene ljudi, ki se morejo meriti z Nemci in to je pač moralo ves položaj premeniti Poleg tega so pa dunajski Čehi se bolje organizovali, in to je jim tudi pridobilo spoštovanje. Nekoliko se seveda zaradi volitev bolj ozirajo na Čehe. ker jih potrebujejo. Da pa bolje spoznamo krščanske socijaliste, povedati moramo še, da je bil zadnje dni prepovedal dr. Lueger nekemu Čehu na nekem shodu češki govoriti, češ uradni jezik v Avstriji je nemšk. Glede gospodarske politike pa tudi ni vse tako lepo, kakor se vidi Omenimo le, koliko so krščanski socijalisti še nedavno zabavljali čez bogate dunajske mesarje, a sedaj so pa jim tisti mesarji najpoštenejši možje dela, ker jih upajo potrebovati pri volitvah. Ravno tako bode še marsikaka druga gospodarska točka krščanskih socijalistov se izgubila. Pomisliti je pa tudi da krščanskosocijalna stranka baš zaradi tega utegne nam še nevarnejša postati, nego liberalna, ker pridobiva vpliv, dočim ga druga zgublja. Naše mnenje je, da dunajski Slovani najpametneje store, da krščanskih socijalistov ne podpirajo preveč goreče, dokler bodo ti tako naglašali svoje nemško stališče, kakor ga sedaj.

Goriški mestni zbor se je čutil razžaljenega, da sta dva slovenska poslanca malo pojasnila v državnem zboru samovoljno postopanje mestnega oblastva proti Slovencem. Sklenil je neki protest proti temu, v katerem pa nič ne oporeka, da ni res, kar se mu je očitalo. Sklenilo se je tudi pritožiti na ministerstvo proti ukazu deželnega šolskega sveta, da se mora slovenska šola otvoriti že dne 15. septembra in da je župan za to odgovoren Vidi se, da bi radi še za jedno leto osnovo slovenske šole zavlekli Nadejamo se, da se vlada od mestnega zastopa goriškega ne bode dala ugnati v kozji rog. Upravno sodišče je dosti zgodaj izreklo svojo razsodbo, da so imeli čas za slovensko šolo vse potrebno preskrbeti, ako so le dobro voljo imeli. Na ukaz dež. šolskega sveta jim niti čakati ni bilo treba.

Novo ministerstvo. — Govori se, da se jeseni državnemu zboru predstavi že novo ministerstvo. Predsednik mu bode grof Badeni, kateri bode tudi vodil ministerstvo notranjih stvarij. Baron Gauč postane zopet učni minister, Chlumecky bode pa trgovski minister. Kdo prevzame druge portfelje še ni nič določeno. Misli se, da se osnuje novo komunikacijsko ministerstvo, in sekcijski načelnik Witteck postane komunikacijski minister. Grof Badeni je te dni bil pri cesarji v Ischlu in se je menda posvetoval o sestavi nove vlade. Definitivni nalog, da naj sestavi novo vlado, se mu najbrž še ni dal, ker je potrebno, da se Badeni poprej še nekoliko dogovori z raznimi političnimi vodjami, da bode videl, če mu bode mogoče sestaviti novo vlado. Badenijeva vlada bode torej zopet nekako koalicijska.

Kielmanseggov ukaz glede političnih pravic uradnikov bode veljal tudi za srednješolske profesorje, nadalje tudi za ljudskošolske učitelje in uradnike državnih železnic, sploh za vsacega, kdor je količkaj zavisen od države. Vladni in nemškoliberalni listi opravičujejo ta ukaz mej drugim s tem, da v nekaterih drugih ustavnih državah uradniki celo volilne pravice nimajo. To opravičenje pa popolnoma šepa. Dokler ima uradnik volilno pravico, se mu mora pustiti neko svobodno gibanje, da mora to pravico tudi izvrševati. Če mu je dovoljeno kandidovati za poslanca, mora mu biti dovoljena tudi agitacija, seveda v postavnih mejah. Če pa Kielmansegg misli, da za upravo ni dobro, da se uradniki mešajo v politiko, naj pa predlaga tako premembo volilnega reda, da se jim odvzame volilna pravica.

Poljska gimnazija v Tešinu. — Po časopisih se je bila te dni raznesla novica, da bode država dovolila podporo novi poljski gimnaziji, ki se osnuje v Tešinu Zaradi tega je pa bil nastal silen hrup v nemškonarodnem in nemškoliberalnem taboru. Tešinski mestni zastop je takoj sklenil neki protest proti osnovi te gimnazije, oziroma proti temu, da bi jo podpirala vlada. Sedanje razmere na tešinski gimnaziji se zde mestnemu zastopu popolnoma povoljne tudi za Poljake, ki pohajajo v obilnem številu v to gimnazijo. Nadalje slika mestni zastop poljsko gimnazijo kot veliko nevarnost za narodni mir. Vladni časopisi so na to oporekli, da bi vlada novo poljsko gimnazijo podpirati nameravala. Če pa Poljaki hočejo osnovati zasebno gimnazijo, tega seveda vlada ubraniti ne more. Mestni zastop je pa sklenil osnovati dvajset ustanov po 100 goldinarjev na sedanji nemški gimnaziji, da bi tako vanjo vabili slovanske učence.

Nemčija. — Minolo nedeljo so v Berolinu slovesno vložili temeljni kamen za narodni spomenik cesarja Viljema I. Knez Bismarck ni bil navzoč Listina, ki se je vložila v kamen nazivlje ranjkega cesarja „Viljema velikega“, se častno spominja navdušenega sodelovanja nemškega naroda, zaslug cesarjeviča, kneza Bismarcka, Moltkeja in Rohna.

Italija. — Dan 20. septembra kot obletni spomin, ko so Italijani papežu vzeli Rim, hočejo Italijani slovesno praznovati, kot narodni praznik. Papež bo proti temu v prihodnjem konzistoriju odločno protestoval. Tudi sicer se protestuje proti temu izzivanji. Več katoliških časnikarjev, so kot zastopniki raznih mest v posebni spomenici izrekli papežu svoje največje nasprotje proti narodnemu prazniku dne 20. septembra. Papež je na to izrazil upanje, da se bo nameravana slavnost vršila mirno in ne bode provzročila nikakih neprijetnostij. Veselja nad zadnjimi volitvami v Rimu, izpalimi dobro za katoličane, ta slavnost ne bo kalila. Konečno je papež priporočil časnikarjem, da naj vrlo delujejo za sveto vero in cerkev.

Bolgarija. — O zamotanih bolgarskih razmerah vlada najrazličneje mnenje. Mej tem, ko se je zadnji čas z edne strani zatrjevalo, da hoče Rusija siloma urediti razmere v Bolgariji, se je z druge strani z lepa hotelo poravnati neprijazno razmerje mej Rusijo in Bolgarijo s tem, da se je svetovalo knezu, da naj se ne vrne več v Bolgarijo in se mu je že iskalo naslednika in se ob tej priliki tudi imenovalo več pretendentov. Knez se je sedaj vrnil, v Sredcu so ga slovesno sprejeli in zamotane bolgarske razmere so ostale stare. Rusija je premiroljubna, da bi z reševanjem za njo premalenkostnega bolgarskega vprašanja kalila evropski mir. Ona hoče počakati na tihem, da se vse nezdrave bolgarske razmere naravno razmotajo. Kneza ona ne prizna, kakor znano; ta bo moral naposled torej uvideti, da mora iz Bolgarije; in ko se to zgodi, poskrbelo se bode, da postavnim potom dobi Bolgarska novega kneza in mir bode. Tudi avstro-ogerski vnanji minister v svojem glasilu zatrjuje, da se hoče Avstro-Ogerska v reševanji bolgarskega vprašanja držati strogo berolinskega dogovora, in da se nima sicer povoda sedaj vmešavati v bolgarske razmere. Ona je torej prav tega mnenja glede bolgarskega vprašanja, kakor Rusija.

Ruski car in mir. — Car Nikolaj II. je odlikoval svojega poslanika v Parizu, barona Mohrenheima, povodom 50letnega službovanja z Vladimirovim redom I. reda, in mu tem povodom javil, da je to odlikovanje s tem zaslužil, ker je mnogo pripomogel k temu, da se je občni mir utrdil in se tako izpolnila želja, katera je to li ljuba carjevemu srcu. — Kakor že večkrat, je sedaj zopet ruski car izrazil najtočneje svojo miroljubnost.

Obrtnija.

Tiskarski firneži.

(Konec.)

Od kar se smolno olje dobiva v večji množini, se navadno lanenemu kuhanemu olju pridene nekaj smolnega olja. Slabše tiskarske barve se pa tudi narejajo le s porabo smolnega olja, smole in mila. Vzame se navadno 10 delov smolnega olja, 4 dele smole in pa 1 del rumenega ali belega mila. Ti firneži se napravijo, da se v smolnem olji najprej z ogrevanjem raztopi smola, potem pa še milo. Razmerje mej smolnim oljem, smolo in milom pa ni stalno. Lahko jednega ali druzega nekoliko več ali manj vzamemo, kakor je povedano, kakeršen firnež že hočemo imeti. Če hočemo imeti gostejšega, primešamo več smole in mila.

Naprava tacih firnežev s kuhanim lanenim oljem je jako priprosta. Stopi se smola, toliko da se kadi, pridene se razrezanega mila in naposled kuhanega lanenega olja, po tem se vse močneje razgreje, da se vse bolj stopi, dobro premeša in firnež se vroč dene v sode, v katerih se počasi ohladi, pri čemer vse plavajoče trdne stvari padejo na dno. Včasih se pridene zmesi, ki se kuha tudi manganskoboratnega firneža. Za boljšo vrsto firneža se vzame 100 delov lanenega olja, 25 delov smole, 4 dele smolnega mila in 6 delov manganskoboratnega firneža Za slabše se pa vzame na jednako množino skoro trikrat toliko smole in dvakrat toliko monganskoboratnega firneža, ter nekaj več mila. Večkrat se pa polovico kuhanega lanenega olja zamenja s smolnim oljem, kakor smo že višje povedali, drugo razmerje pa ostane nepremenjeno.

Firneži za časopise pa morajo biti po ceni in se hitro sušiti. Da niso predragi se zanje rabi surovo olje, katero se pa s tem zgosti, da se mu pridene nekaj trpentina. Ti firneži se zopet tako napravijo, da se najpoprej stopi smola, potem pridene smolno olje, na to mila in naposled trpentina. To se dve uri kuha in vedno meša, potem se pa narejen firnež dene še vroč v sode. Za boljše take firneže vzame se 28 delov lanenega olja, 48 delov smolnega olja, 42 delov smole, 1 del smolnega mila in 1 del gostega trpentina. Za slabše firneže vzame se manj lanenega olja, druga pa v jednakem razmerji.

Tiskarsko črnilo se naredi, če se v tiskarski firnež natere (nariba) saj. Ker so pa saje drage, vzame se za tiskarsko črnilo manj in slabših saj, za boljše barve se pa vzame več in boljših saj. Prvi tisk je videti sivkast ali rujavkast, poslednji pa popolnoma črn. Večkrat se hoče imeti črnomoder tisk in za to se pa primeša črnilu nekaj indiga ali pariškega modrila.

Trenje saj s firnežem vršiti se mora skrbno, da se saje popolnoma jednakomerno razdele. Za to trenje imajo posebne stroje, kateri se gonijo z roko ali pa tudi z gonili.

*

Tiskarski firneži se navadno niti ne prodajajo, temveč tovarne navadno pridelajo precej v tiskarsko črnilo. Saje za tiskarsko črnilo se pridobivajo v posebnih aparatih. Za tiskarske barve se pa rabijo razne rudniške lakne barve. Te barve se pa morajo ravno tako skrbno streti s firneži, kakor smo rekli o sajah, da se jednakomerno pomešajo.

Obrtnijske raznoterosti.

Poraba vodnega stekla za pranje platna. Pri pranji se večkrat pripeti, da ostanejo rumene lise. Krivo temu je to, da se pri kuhanji vode v lugu usede ogljikovokislo apno, ki je v njej. Če se v tako vodo dene kalcinirane sode, kateri je primešanega 10 do 20 % vodnega stekla, se izločijo pri kuhanji apnene spojine v podobi prahu, ki se rade odločijo.

Črni kit za les in porcelan se napravi, ako se vodno steklo s kredo in fino sprašenim žveplenim antimonom zmeša, tako dobimo zmes zaželene barve. Ta kit se da tudi polirati.

Srebro se čisti s smesjo iz 70 *g* plovne krede, 30 *g* salmijakovca, 45 *g* špirita in toliko vode, da je vsega 200 *g*. Za čistenje zlata rabi se ravno taka zmes, samo da se vzame le polovico vode.

Občni zbor kmetijske družbe kranjske

(Konec.)

Podružnica col-podgrajska predlaga: Glavni odbor naj se obrne s prošnjo na državni zbor, da bi se nova davčna postava ugodno za kmetovalce uravnala.

Tajnik Pirc ob kratkem pojasni davčno predlogo. Dohodarinski davek ne bode zadeval navadnih kmetovalcev, ker ga bodo plačevali še-le tisti, ki bodo imeli 300 gld. čistega katastralnega dohodka. Občni zbor naj toraj preide ob tem predlogu na dnevni red. Obvelja.

Col-podkrajska podružnica nasvetuje: Kmetijska družba naj deluje na to, da se vrši razdelitev skupnih zemljišč cenejše. Se preide po predlogu tajnika Pirca na dnevni red.

Podružnica Kovor predlaga: Pri inseratih v Kmetovalci pod rubriko: Mala naznanila naj bi se dostavila vselej tudi cena.

Tajnik Pirc izjavi, da se bode ta želja naznanila v Kmetovalci, siliti pa uredništva Kmetovalca noben ne more, da bi ceno svojim ponudbam naznanilo. Uravnala jo bodeta že med seboj prodajalec in kupovalec.

Podružnica mokronoška želi postavnih polajšav glede stavbinskih obrtov na deželi, da se ne bode od njih toliko zahtevalo, kolikor od mestnih obrtnikov. Obvelja.

Podružnici poljanska dolina in Mošnje želita, da bi se lovski zakon tako spremenil, da bi smel vsakdo zajca streljati in da bi se škoda pravičnejše cenila.

Tajnik Pirc predlaga, da bi se prešlo s tem nasvetom na dnevni red, ker je ravnokar deželni zbor sklenil nov lovski zakon, kateri bode vsaj za nekaj let gotovo zakon ostal. Novi zakon sicer ni posebno ugoden kmetovalcem, vendar je vsaj nekoliko boljši od prejšnega.

Dr. Romih povdarja, koliko škode da dela divjačina po novih vinogradih, naj bi se toraj zlasti zajec preganjal brez usmiljenja. Da bodo sadjerejci in vinorejci poznali novi zakom, naj bi ga „Kmetovalec“ ponatisnil.

Vikar Hladnik izjavi, da se je na tem mestu že večkrat govorilo o potrebi premembe lovskega zakona. Pri zadnjem zasedanji so sicer deželni poslanci sklenili nov lovski zakon, ki so pa premalo ozira na želje in potrebe kmetovalca in vendar je stan kmetovalcev temelj države. Želje in zahteve kmetovalcev imenoval je nek deželni poslanec malenkostne. Kmetovalci morajo protestirati proti takemu preziranju svojih želj in potreb. Hvalo pa naj izrečejo onim poslancem, ki so se za koristi kmetovalca zlasti sadjerejca neustrašeno potegovali. Predlaga toraj, občni zbor naj izreče obžalovanje radi novega lovskega zakona.

Kmet Zupan povdarja, da je na Krasu, kjer so po zimi veliki zametje, brezvspešno vsako zavarovanje. Podružnica šenpeterska je hotela napraviti drevesnico, toda, ker ni upala drevesnice zavarovati pred divjačino, katera povsod mrgoli, je morala lepo misel žalibože opustiti.

Predsednik Murnik je izjavil, da Hladnikovega predloga ne more dati na glasovanje, ker bi bila huda in in deloma tudi krivična obsodba poslancev, kajti novi lovski zakon je kmetovalcem vendar le ugodnejši, nego stari.

Vikar Hladnik na to svoj predlog prenaredi v tem smislu, da naj odbor izreče, da novo sklenjeni lovski zakon ne more ugodno uplivati na umno kmetovanje, sadjarstvo in vinarstvo. Ta prelog utemeljen v § 2. družbenih pravil je bil potem sprejet.

K zadnji točki: „Nasveti in prosti govori družabnikov“ bere tajnik Pirc nasvet župnika Brulca, naj bi glavni odbor deloval na to, da bi se rezarstvo postavno uredilo.

Utemeljevaje svoj nasvet pojasnuje župnik Brulec v svojem pismu, doposlanem glavnemu odboru, koliko škode da narede razni rezači, ker svojega posla ne umejo. V vsakem sodnijskem okraju naj bi bil koncesijoniran rezar. Predlog je bil sprejet.

Inženir Póur je izročil glavnemu odboru predlog: Občni zbor naj se izreče za to, da se takoj napravi v Ljubljani kmetijsko kemično poskuševališča na državne stroške.

Ta predlog inžener Póur obširno utemeljuje, dokazujoč, kolike važnosti da bilo tako poskuševališče za spoznanje kaljivosti semenja, za določitev, katera rastlina za to ali ono zemljo posebno ugaja, za spoznanje vrednosti umetnih gnojil itd. Takih poskuševališč je na

Avstrijskem že 14 — jedno najnovejših je v Spletu v Dalmaciji. Vsaj tako, kakor je v Spletu, naj bi država oskbela tudi Ljubljani.

Vikar Hladnik pozdravlja ta predlog, saj je kemija veda, na kateri sloni umno kmetovanje in za praktično vporabo kemijskih naukov je treba tacega poskuševališča.

Ko še tajnik Pirc predlog toplo priporoča, se vsprejme jednoglasno.

Predsednik Murnik se zahvali zborovalcem za obilno vdeležbo, izraža željo, da bi posvetovanje rodilo obilo sadu in sklene občni zbor ob $^3/_4$1. uri.

Kmetijske raznoterosti.

Driska. Pri konjih se doseže zmerna driska, ako se jim daje sena in po 500 gramov glavberjeve soli na dan v pitni vodi. Če pa konji tako nečejo zavžiti glavberjeve soli, se posuje 250 gramov glavberjeve soli na krmo in to čez 12 dni zopet ponavlja. Raztopljino dajati notri konjem je nevarno. Pri tem se pa mora skrbeti, da imajo konji dovolj piti.

Zemlja za rž. Mnogi imajo napačno misel, da rž vspeva le na peščenih tleh, ker jo na tako zemljo največkrat sejejo. Temu pa nikakor ni tako. Še več rži se pridela na lahkejši glinasti zemlji. Pač pa je res, da rž vspeva na peščeni zemlji bolje, kakor bi vspevala druga žita Da rž vspeva, zemlja ne sme preveč zadržavati vode.

Spuščanje kokošij na polje. V Franciji pa tudi v nekaterih krajih v Nemčiji spuščajo kokoši ob gotovih časih na polje. Zato imajo posebne vozove, da vozijo kokoši na polje. Kokoši na polji pobirajo razne žuželke in tako mnogo koristijo, ob jednem se same odebele. Meso kokoši, ki se pasejo po polju ima ugodnejši ukus, nego bi se zredile samo na dvorišči.

Poučni in zabavni del.

Velika skupščina družbe sv. Cirila in Metoda v Kranji.

(Konec.)

Družba ima povsod mnogo dobrotnikov, ker pa Kranjci vsled potresa ne morejo letos toliko darovati, kakor druga leta, naj bi se rojaki iz drugih krajev zavzeli toliko bolj za družbo

Poročevalec je potem omenjal, kolika podpora družbi je slovensko časopisje; spominjal se je daril, dobljenih od posojilnic in hranilnic ter v minolem letu zamrlih društvenikov, ter končal:

Vodstvo je tega mnenja, da, če bo v drugem desetletji vladal tak duh jedinosti v družbi, kakor doslej, nerazrušljiva jedinost v vodstvu, jedinost v podružnicah, razdeljenih sicer po raznih naših deželah, a vendar težečih po istem smotru, jedinost v družbinih zavodih, potem bo ona dosegla lepe vspehe, kajti tak duh jedinosti je odsev onega duha svetih njenih zavetnikov, Cirila in Metoda, ki sta Slovane klicala k jedinosti vere in jezika. Ako nas vodi tak duh, potem se ne bojmo, razpršili bomo vse nakane, ki se snujejo ob periferiji našega ozemlja zoper naš narod ter mu bomo priborili lepše dneve. Tajnikovo poročilo se je odobrilo.

Blagajnik g. A. Koblar je na to poročal o računskem sklepu. Družba je imela l. 1894. sledeče dohodke: Doneski podružnic 6335 gold. 86 kr. Pokroviteljine 1232 gold., 50 kr. Podpora sl. dežel. zbora kranjskega 1000 gold. Podpora sl. mesta ljubljanskega 500 gold. Darila in kronini darovi 1473. gold. 24. kr. Darovi 23 slovenskih posojilnic 660 gld. Kronin dar od „Slov. Naroda“ nabran 1861 gl. 70 kr. Volila (dr. Čuček 1100 gl. itd.) 1370 gld. 33 kr. Za prodane družbine knjige 62 gld. 2 kr. Za velikovško šolo 448 gld. 48 kr. Naznanila v „Vestniku“ 278 gld. 34 kr. Razni 44 gld. Prehajalni 114 gld. Obresti od naložene glavnice 559 gld. 95 kr. Skupaj 15.940 gld. 42 kr. — Troškov je družba imela: Za družbine šolske zavode v Trstu in okolici 6902 gld. 35 kr. Za družbine šolske zavode v Gorici in okolici 2910 gld. Za šolski vrtec v Celji 333 gld. 73 kr. Narodno šolstvo na Koroškem itd. 1043 gld. Podpore podružnicam 331 gld. Tisk 10.000 „Vestnika“ 888 gld. 31 kr. Vezanje in razpošiljanje družbinih in drugih knjig 341 gld. 76 kr. Podpore dijaškim podpornim društvom 130 gld. Nagrade pisateljem 80 gld. Nakup molitvenih, učnih in zabavnih knjig 944 gld. 57 kr. Za velikovško šolo 75 gld. 81 kr. Tiskovine 58 gld. 91 kr. Tajništvo, glavna skupščina, poštnine, časniki, pristojbine itd. 489 gld. 70 kr. Prehajalni 114. gld. Skupaj 14.643 gld. 14 kr. Prebitka je torej bilo 1297 gld. 28 kr. Saldo z dne 31 dec. 1894 znaša 17.529 gld. 41 kr. Iz blagajnikovega govora posnamemo nastopne prav umestne pripomnje: Mož, ki je pred 10. leti v sosednjem Naklem sprožil misel, da naj se ustanovi družba sv. Cirila in Metoda, se gotovo sam ni nadejal, da bode ista že v prvem desetletji imela tako krasne vspehe. Ako pomislimo, da je ubogi slovenski narod, ki ima le malo bogatinov-rodoljubov, a mnogo drugih potreb, samo za našo družbo v preteklem letu zopet položil na domovinski oltar 15.940 gl. 42 kr., se ta požrtvovalnost mora imenovati velika in častna. Ako pa vrh tega še pomislimo, da je naš trpinčeni narod z imenovano svoto prav za prav olajšal breme državi, katere dolžnost bi bila, vzdrževati vse zavode naše družbe, da to narod daje sam iz sebe, brez pomoči od zunaj, ne za kak sport, ne da bi delal krivice tujemu narodu, se ta požrtvovalnost mora imenovati vzvišeno-patrijotična in plemenita. Tak narod je vreden, da živi! Naštel je potem govornik speče in prebudivše se podružnice in izrazil nadejo, da bodo tudi prve v tekočem letu, ko bodo videle velikanske družbine vspehe, zapisati se dale zopet v zlato knjigo delujočih. Mej dolgo vrsto naštetih podružnic ki so nabrale lani nad 100 gld., je bilo toliko ženskih, da je blagajnik moral dati venec prvenstva slovenskim damam, rekoč: Prav to je veselo za nas. Narod, ki ima probujeno, in za plemenite vzore vneto ženstvo, ne more izginiti, ampak procvita v duševnem in gmotnem oziru. Z veseljem se tedaj klanjamo vam, častite slovenske dame, hrabre sobojevnice

v trpkem boji za obstanek našega naroda, mi moški. Z zahvalo je omenjal potem govornik velikodušne podpore visokega deželnega zbora kranjskega, mesta ljubljanskega, slovenskih hranilnic in posojilnic, ter kako ljubeznjivo gre na roko družbi vse slovensko časopisje. V lepih besedah je govornik razlagal, kako velika nevarnost preti, da bi naš raj, očetom našim domovina, postal lastnina tujcev da pa nam ni obupati, ker družba kakor skrbna mati varuje svoje otroke, da se ne izgubljajo v valovih tujstva. V Trstu je kupila družba hišo v kateri ima zdaj šolo, za 19.000 in zanjo plačala že 6000 gld. V Št. Rupertu pred velikovcem, na istem mestu, kjer je sv. Rupert, prvi apostelj koroškim Slovencem, ravno pred 1200 leti začel oznanovati sv. vero, se gradi krasna dvonadstropna nova šola veri in omiki in v obeh šolah bode tudi stanovanje za šolske sestre-učiteljice. Velikonočni potres je družbi škodoval, še hujši potres je pa zadel njeno blagajnico že meseca februvarija t. l., ko je morala izdati visoke svote za omenjeni šolski poslopji. A nič ne de, navdušenje raste s stroški. Vrli Korošci, praznujoč vstajenja dan, so se posebno uneli za družbo. „Mir-ovo“ uredništvo je prineslo danes 464 gld. in č. g. kanonik Treiber, voditelj šolske stavbe v Št. Rupertu, 4000 gld., katere je darovala rodoljubna prijateljica Slovencev na Koroškem. Redni stroški se v tekočem letu ne bodo zmanjšali, ampak precej povečali, ker se bode pri Sv. Jakobu v Trstu število razredov razširilo na 7 in goriško breme ostane vsaj jedno leto še staro. Z ozirom na izredne stroške stoji letos družba v najbolj kritični dobi. A zmagala bo vse težave s pomočjo božjo in vnemo čvrstih blagajnikov in blagajnic ter posebnih dobrotnikov. Končal je blagajnik z besedami pesnikovimi: „Na delo tedaj, ker resnobni so dnovi, — A delo in trud nam nebo blagoslovi“!

Predsednik prof. Zupan je naznanil, da je dr. Vošnjak odložil službo glavnega blagajnika, katero je opravljal deset let. Predlagal je, da se mu izreče zahvala, čemur se je burno pritrjevalo. Omenjal je umrle člane in pozval skupščinarje, da vznak sožalja vstanejo, kar se je zgodilo.

Nato so bile volitve v vodstvo in so bili voljeni z vzklikom: dr. Karol vitez Bleiweis-Trsteniški; Gregor Einspieler; Anton Žlogar; dr. Ivan Svetina in — po kratki debati — dr. Ivan Dečko; v nadzorstvo gospodje; O. Dolenec, F. Povše, J. Ravnikar, J Vrhovnik in J. Malenšek; v razsodništvo so bili voljeni vsi dosedanji člani.

Gosp. dr. Vilfan je predlagal, da bi se pravila tako premenila, da bi podružnice zastopal na zboru predsednik ali kak odbornik, da bi ne bilo treba vselej voliti odposlanca in nato je pa g. Globočnik predlagal, da se pomnoži število vodstvenih članov, tako, da bodo v vodstvu zastopane vse slovenske pokrajine. Predsednik je obljubil, da se bode vodstvo oziralo na ta predloga in morebiti prihodnjemu zboru stavilo primerne predloge.

Predsednik je potem naznanil, da je bilo vodstvo poklonilo se okrajnemu glavarju in ga prosilo, da sporoči na najvišje mesto izraz neomajljive lojalnosti naše, potem se je zahvalil zborovalcem in zaključil zbor.

Po zborovanji je bil banket, pri katerem je svirala godba in bilo več naudušenih napitnic. Po banketu so se gostje razšli. Ljubljanske je spremljalo mnogo rodoljubnih gospodov in dam na kolodvor, kjer se je prižigal bengaličen ogenj. Gostom in Kranjčanom ostane ta lepi dan v najprijetnejem spominu.

Poučni in zabavni drobiž.

Slovanska knjižica. Slovanske knjižice je izšel sedaj 41 snopič, ki obsega sliko iz življenja v polpretekli dobi „Posavčik,“ katero je spisal Anton Šušnik. Cena snopiču je 18 kr., za naročnike pa le 15 kr.

Od česa izvira človek? Nekateri učenjaki so hoteli po sili dokazati, da človek izvira od opice. Stikali so po svetu, kje bi našli kako človeku podobno opico, da bi dokazali, da od nje izvira človek. Tudi po zemlji so iskali ostankov kake opice, od katere bi utegnil izvirati človek. Pravega vspeha pač dosedaj še niso dosegli. Nedavno je profesor na pensillvanjskem vseučilišči v Ameriki Cope jel dokazovati, da človek izhaja od neke ribe. Našel je v zemlji sledove neke ribe iz prejšnjih zemeljskih dob, ki je baje človeku tako podobna, da ni dvombe, da človek od nje izvira. Kakor se pa kaže, da profesor za svoj nauk ne bode dobil privržencev. Časopisi se menda norčujejo iz njegove učenosti.

Slovenska-angleška slovnica. Spisal Peter Josip Jeram. Zaloga „Amerikanskega Slovenca“. Tower, Minn., U. S. America. 1895. Str. 179. Cena za Zjedinjene države 1 dolar; k nam gotovo več, kolikor znaša poštnina. Kakor primerno, porablja 16 stranij prostora za pouk o izgovarjanji. Po vsej slovnici je obilo vaj. Slovenščina je jako pravilna. Avtor je pošteval gotovo praktične razmere, podaje vaje pa v obče obilo slovarskega gradiva. Ta slovnica je prva svoje vrste na slovenskem jeziku. Utegne služiti tudi Slovencem v domovini. Hvale vreden je tudi razločen in čeden tisk, ki je pri slovnicah še posebno potreben.

Češka niža realka v Lipniku na Moravskem, zasnovana z dobrovoljnimi doneski češkega občinstva, otvori se letos. Vpisanih in zloženih je na njo 24.000 gld.

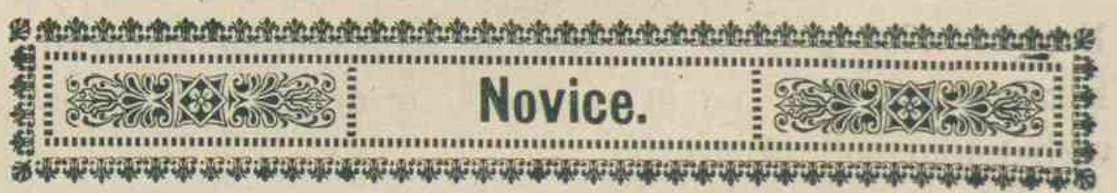

— **Cesarjev rojstni dan** dne 18. t. m. se je kakor običajno praznoval širom cele države in v naši ožji domovini najslovesneje. V Ljubljani služil je g. knezoškof dr. Missia ob 10. uri v stolni cerkvi slovesno sv. mašo, kateri so prisustvovali vsi civilni dostojanstveniki. Vojaštvo je imelo sv. mašo na dvorišči nove pehotne vojašnice. Po sv. maši so se deputacije raznih zastopov in korporacij oglasile pri g. c. kr. dež. predsedniku, proseč ga, da naj javi najudanejše čestitke in izraz lojalnosti na najvišje mesto. — Prav lepa je bila cesarska slavnost letos v Idriji in Postojini, kjer se je ravno 18 t. m. mudilo več vojaštva. — Na Bledu se je ob prekrasnem vremenu slavil cesarjev rojstni dan s prelepo razsvetljavo na jezeru, katero je poveličevalo petje pevskega zbora ondotnega bralnega društva in glasba zdraviške godbe.

— **Presvitli cesar** je podaril usmiljenim bratom 400 gld. za novo bolnico v Kandiji pri Novem mestu.

— **Odlikovanje.** Znani gorenjski bučelar g. M. Ambrožič iz Mojstrane je dobil na bučelarski razstavi v Lipskem zlato in srebrno svetinjo.

— **Premovanje konj** se bode letos vršilo meseca septembra in sicer dne 2. v Bohinjski Bistrici, 3. v Lescah, 4. v Kranji, 5. v Kamniku, 6. na Vrhniki, 7. v Ribnici, 9. v Št. Jerneji in 10. v Trebnjem.

— **Prošnje ljubljanskih hišnih posestnikov** za podpore in posojila je deželna vlada že rešila in se dotične rešitve dostavljajo te dni posameznim prosilcem. V obravnavi so zdaj pri deželni vladi prošnje posestnikov na deželi, ki utegnejo tudi še ta teden rešene biti. Potem pridejo na vrsto prošnje trgovcev in obrtnikov, ki se bodo gotovo tudi rešile do konca prihodnjega tedna S koncem tega meseca rešene bodo torej vse prošnje.

— **Vodnikova spominska plošča na Triglavu.** V spomin na 20. t. m kot stoletnico, ko je bil naš pesnik Valentin Vodnik na vrhu Triglava, sta dala čč. gg. župnik Aljaž z Dovjega in kaplan Jakob Matjan z Jesenic izdelati mramornato spominsko ploščo, ki se je vzidala na vrhu Triglava.

— **Klub slovenskih kolesarjev »Ljubljana«** priredi v nedeljo dne 25. t. m. na cestni progi Št. Vid-Šiška svojo drugo letošnjo dirko.

— **Posebni vlak** k narodopisni češki razstavi v Prago pojde iz Ljubljane dne 31. avgusta t. l. ob 5. uri 45 minut zvečer in pride v Prago ob 4. uri popoldne dne 1. septembra 1895. Voznina je iz Ljubljane v Prago in nazaj v I razredu 40 gld; v II. razredu 30 gld. v III. razredu 19 gld. Vlak vozi preko Dunaja. Vozni listki imajo veljavo mesec dnij. Povratek je dovoljen z vsakim osobnim ali poštnim vlakom in se sme vožnja na povratku ne glede na postaje med Prago in Dunajem dvakrat pretrgati mej Dunajem in Ljubljano. Slovenskim udeležencem se pridružijo tudi bratje Hrvati. V Pragi se delajo velike pviprave za sijajen vsprejem došlecev. Komur je le mogoč naj ne zamudi lepe prilike, prav ceno si ogledati lepo Prago in bogato Češko. Oglasila sprejemajo se do 26. t. m. gg: Iv. Hribar, ravnatelj banke Slavije, dr. Danilo Majaron in Ant. Trstenjak, kontrolor mestne hranilnice v Ljubljani.

— **Utopljenec.** Iz Malega Grabna tik Ljubljanice potegnili so dne 20 t. m. mrtvo truplo 40letnega moža. V utopljencu so spoznali posestnika Janeza Pogačarja, po domače Žabjeka iz Zgornje Hrušice. Kako je zašel v vodo, se ne ve; sumi se, da je ponesrečenec hotel v Malem Grabnu se kopati, a je utonil; imel je namreč le spodnjo obleko na sebi.

— **Strela je ubila** dne 12. t. m. v hlevu g. Goljaša v Lescah kobilo nekega bohinjca. Ta se je ob nevihti zatekel k Goljašu, spregel voz, kobilo dal v hlev, sam pa iskal zavetja v hiši. Ob nevihti je strela udarila v hlev in ubila Bohinjcu kobilo vredno 300 gld. Dasi je bilo še več druge živine v hlevu, se vendar ni zgodila druga nesreča.

— **»Centralna posojolinica slovenska« v Krškem** razglaša: 1.) Pri ustanovnem občnem zboru so bile zastopane sledeče posojilnice: Brežice, Cerknica (I), Idrija, Ilirska Bistrica (I), Krško, Marija Snežna, Mokronog, Nabrežina. Ormož, Rojan, Slap pri Vipavi, Št. Jernej, Žužemberk. 2.) Načelstvo je določilo 5 gld. pristopnine, $4^1/_4$ % obrestno stopinjo za hranilne vloge, $4^1/_2$ % obrestno stopinjo za posojila. 3.) Zadruga je pristopila k „Zvezi slovenskih posojilnic“ v Celji in k čekovnemu oddelku c. kr. poštne hranilnice. 4.) Centralna posojilnica ne bode razpolagala z gotovino, ampak imela svoje novce v c. kr. poštni hranilnici, od koder jih bode ta zadruga sprejemala in zopet drugim posojilnicam oddajala.

Letno izvestje c. kr. obrtnih strokovnih šol za obdelovanje lesa in za umetno vezenje in šivanje čipek v Ljubljani prinaša na prvem mestu splošne vesti o šolskem letu 1894/95. Učiteljski zbor je štel na šoli za obdelovanje lesa poleg ravnateljna 7 strokovnih učiteljev, 3 delovodje in 6 pomožnih učiteljev; na šoli za umetno vezenje in šivanje čipek so poučevale 3 strokovne učiteljice, učitelj za risanje in 4 pomožni učitelji. Ustanove in podpore so znesle 2920 gld. Učencev je bilo koncem leta 54, hospitantov 11, po jeziku 57 Slovencev, 5 Hrvatov in 1 Nemec; v vseh oddelkih so bili vpisani 104 frekventanti Učenk je bilo 31 in hospitantij 23, po jeziku večinoma Slovenke.

— **Porotno zasedanje** pri tukajšnem c. kr. dež. sodišči, ki se prične dne 26. t. m. bode v dvorani Filharmoničnega društva na Kongresnem trgu. Kakor znano je Zatiški dvorec, v katerem so bili prej uradi c. kr. dež. sodišča, potres popolnoma nerabljiv napravil. Nastanili so se vsled tega ti uradi v prostorih za porotna zasedanja v Hrenovih ulicah, vsled česar ondi sedaj ni prostora za porotna zasedanja. Drugo letošnje porotno zasedanje se je bilo kakor znano, preložilo v Novomesto, za tretje so se pa najeli prostori v domu Filharmoničnega društva.

Petindvajset tisoč goldinarjev ukradenih.

Na Dunaji se je poslednja leta dogodilo več tatvin v stanovanjih, katerih prebivalci so odšli na deželo. Kakor se kaže, nekateri tatovi posebno pazijo na taka stanovanja. Te dni se je konstatovala na Dunaji zopet podobna tatvina. Upokojeni arhivni uradnik kneza Liechtensteina Koller je stanoval v polpritličji hiše št. 52 na Josephstrasse. Jeden del tega stanovanja ima rodbina K. Koller je star samec in je z imenovano rodbino v najboljšem prijateljstvu. Odšli so vkupe v Bründl na Češko v letovišče.

Pripoveduje se, da je Koller v Bründlnu bil v skrbi za svoje premoženje. Prosil je že gospo K., naj pojde na Dunaj in njegove vrednostne papirje vloži pri kaki banki. Naposled je pa to misel opustil. Pisal je pa hišniku Hauslingerju na Dunaj, naj dobro pazi na stanovanje njegovo in nobenemu ne da ključa.

Predzadnjo nedeljo je prišla na Dunaj gospa K. s svojo guvernanto, ker ima na Dunaji končati učenje v petji. Vrata v stanovanje našla je dobro zaprta. Na hodniku, ki pelje v vkupno predsobo, ni bilo nobenega sledu, da bi bil tod kdo hodil. Vrata predsobe bile so tudi zaprte. Iz predsobe peljejo vrata v dve sobi obrneni na dvorišče, kjer je stanovala rodbina K. Gospica našla je v njih stanovanji vse v redu. Šla je pogledat če je tudi v stanovanji gospoda Kollerja vse v redu. Vrata niso bila zaprta in zaradi tega se je gospica takoj prestrašila. Šla je v sobo, in je takoj spoznala, da je tukaj bil tat. Pisalna miza, v kateri je Koller imel denar je bila odprta in knjige ležale so razmetane po tleh. Poklicali so takoj hišnika, poštenega moža, ki že 14 let služi v tej hiši. Dognalo se je, da je moral tat stanovanje odpreti s ponarejenim ključem. Šel je kar skozi stanovanje stranke K. v Kollerjevo stanovanje. Tam je ulomil v omarico, v kateri so bili razni ključi, mej drugim ključ v miznico.

Koliko je ukradenega, niso mogli precej vedeti. Naznanili so vse takoj Kollerju. Ko je prišel na Dunaj,

je Koller takoj se prepričal, da mu je ukradenih 25.000 gld. v vrednostnih papirjih.

Hranilnične knjižice za 4000 gld. in dragocenostij pa tat ni vzel. Vse pa kaže, da je tat nekdo, ki dobro pozna razmere v Kollerjevem stanovanji, ki je dobro vedel, kje ima Koller spravljene vrednostne papirje in pa ključ od miznice. Sumljiv je neki človek s polno rudečo brado, kateri je bil prišel vprašat hišnika po Kollerji. Ker ga pa hišnik ni poznal, tudi policija ne more vedeti, kdo da je. Po novejših poročilih gre sum na nekega Vincenca Knappa, katerega družina pri Kollerju stanuje, ter ga je policija zaprla.

— **Umor redarja.** V Požunu je redar Krumpek prijel nekega neznanca, ki je lomil vrata neke hiše. Ko ga je redar peljal na stražnico, je neznanec redarja z nožem zaklal in ubežal. Redarja so našli hudo poškodovanega. Povedal je še, kaj se je zgodilo, potem pa umrl.

— **Po nesreči ustrelil.** V Felviču so štirje dijaki višje gimnazije hoteli iti na neki izlet. Pri lekarju Kosi so se preskrbeli s samokresi. Jeden misleč, da samokres ni nabasan, na druzega pomeri in ustreli. Samokres je bil nabasan in dijak se je mrtev zgrudil na tla.

— **Samomor bankroterja.** V Košičah je trgovec z usnjem Leon Schiller, ki bi bil zaradi napovedanega konkurza moral k sodišču, se vlegel na železniški tir, da ga je vlak povozil.

— **Nesreča na železniškem kolodvoru.** V Paschingu so izstopile tri osebe iz osebnega vlaka in ne zmeneč se na opomin sprevodnika, naj malo počakajo hitele čez železniška tira. V tem je prišel drug vlak iz Welsa in ju povozil. Dva sta mrtva, jeden težko poškodovan.

— **Prej na smrt obsojen, potem oproščen.** Porotno sodišče v Mostu na Češkem obsodilo je dne 7. maja t. l. 26letnega pekovskega pomočnika Josipa Weissgärberja iz Studenca na smrt na višalih. Weissgärber bil je obtožen, da je dne 10. oktobra min. l. s sekiro ubil svojega očeta in svojo mater in težko ranil svojo 8letno sestro Klaro. Obsojenčev branitelj vložil je proti obsodbi ničevno pritožbo pri najvišjem sodišči. Leto je uvažilo pritožbo in odredilo novo razpravo. Ista končala je s tem, da so porotniki obtoženca proglasili soglasno nekrivim. Weissgärberja stavili so takoj na svobodo.

— **Poneverjenje pri nemški banki.** V Bremenu je zginil uradnik tamošnje podružnice nemške banke, ko je poprej poneveril 36.000 mark.

— **Petdeset ljudij podsulo.** V Deveru v Ameriki se je podrl, ker se je razletel neki parni kotel, hotel „Gumry.“ Petdeset ljudij je podsulo.

— **Kolera v Rusiji.** V volhinski guberniji je od dne 21. julija do 3. avgusta 688 oseb zbolelo za kolero in 238 pa umrlo.

— **Ljubica ga je ustrelila.** V Berolinu je ustrelila ljubica zdravnika dr. Julija Steinthala, ker je hotel drugo vzeti. Bila je z doktorjem znana sedem let in jej je tačas petkrat pomagal odpraviti telesni plod.

— **Umor pri gledališči.** V Solunu je umoril ravnatelj tamošnje italijanske opere Massini svojo ljubico in njenega otroka, da se ju znebi. Bil je namreč zaljubljen v neko pevkinjo svoje družbe. Turška policija ga je prijela in izročila italijanskemu konzulatu, ki ga je odposlal v Italijo, kjer pride pred sodišče.

— **Most se je podrl.** V Stettinu se je podrl most, katerega so pijonerji naredili blizo mesta. 84 pijonerjev je palo v vodo. Jeden je utonil, drugi so se rešili.

— **Razstreljen železniški vlak.** Z dinamitom razstrelili so kubanski poštni vlak, ki je peljal več španjskih prostovoljcev. Skoro vsi vojaki, ki so se peljali z vlakom, so mrtvi.

— **Umor na Reki.** Dne 18. t. m. sta se v neki gostilni na Reki sprla dva Italijana. Krčmar jih je odpravil iz gostilne. Nekaj minut pozneje našli so jednega zabodenega. Morilec je ušel.

— **Ladija se je potopila.** Pri Varnichovendu se je potopila neka finska ladija. Vse moštvo je utonilo.

— **Dijamanti v Temsi.** V Temsi našel je nekdo torbico, v kateri so bili demanti in denar, ki je bil lani ukraden v vili princezinje Soltikove. Vrednost najdbe znaša 200.000 gl.

— **Roparski napad.** Te dni sta se peljala dva bogata posestnika iz Barija v Matero v Spodnji Italiji. V gozdu so ustavili voz štirje roparji. Kočijaža so privezali k drevesu. Posestnika so ustrelili. Najbrž bi bili tudi kočijaža umorili, da niso prišli mimo žandarji, ki so vsega prestrašenega kočijaža odvezali.

— **Nesreča na železnici.** Dne 15. t. m. sta pri Bekes Sabi na Ogerskem vkupe trčila jeden osobni in jeden tovorni vlak. Jeden voz je zdrobljen, več poškodovanih. Človeka sta se k sreči le dva poškodovala.

— **Nesreča v premogovniku.** V premogovniku Charleroi na Belgijskem se je utrgala vrv priprave, s katero so spuščali delavce v jamo. 5 delavcev je mrtvih, 19 težko poškodovanih.

— **Marquis pred kazenskim sodiščem.** V Bourgesu na Francoskom se bode imel v kratkem pred sodiščem zagovarjati marquis de Naye, katerega dolže, da je pred desetimi leti v Neapolju umoril svojega pastorka Henrika Menaldo. Pravda bode težavna, kajti prečitalo se bode nad tisoč aktov. Zagovarjal ga bode sloveči pariški advetnik Denis.

— **Zviti vojaški begun.** Na Dunaji je sklenil od vojakov pobegniti lep huzar, le to je premišljal, kako bi dobil civilno obleko. Seznanil se je z nekim hlapcem. Šla sta na sprehod iz mesta in pogovarjala se o tem in onem. Huzar začne hvaliti hlapca, kako je lepe rasti in da bi se njem gotovo dobro podala huzarska uniforma. Izgovorita se, da bodeta za poskušnjo obleki zamenjala, da bodeta videla, kako se hlapcu uniforma poda. Zlezla sta v grmovje in se slekla. Hlapec obleče huzarsko uniformo, huzar pa civilno obleko. Huzar je bil že oblečen, hlapec je pa uniformo še zapenjal. Ko se okoli ozre, huzarja že ni bilo. Ubežal je že bil v njegovi civilni obleki. Hlapec je naznanil vse vojaškemu oblastvu. Civilno obleko bi še pozabil, da bi ga le še ne kaznovali, ker je pomagal huzarju pobegniti od vojakov.

— **Lepe razmere!** Te dni so prijeli stražarji v Trstu 40letnega postopača Andreja Jeleršiča iz Gorice, katerega je iskalo sodišče rovinjsko, ker je na sumu sokrivnje pri neki veliki tatvini. Vrli Jeleršič je bržkone vedel, kako izborno nadzorujejo v mestni bolnišnici obolele jetnike, za to se je javil bolnega in res so ga odposlali v bolnišnico. Tam je Jeleršič, kakor pred njim že marsikoji drugi, vporabil ugodni trenotek, ko ga nihče ni nadzoroval ter pobral svoja kopita. Kam? to zna le on sam in Bog. Zares lepe razmere v mestni bolnišnici!

— **Strašna nevihta.** Dne 14. t. m. ob 3. uri popoludne bila je strašna nevihta v okraju mesta Pivnice, v komitatu Bač-Bodrog na Ogerskem. S ploho vsula se je toča, debela kakor orehi. Pobila je neštevilno opek in šip, ubila je mnogo manjših živalij. Zajedno je tulil silen vihar. Kmetje, ki so delali na polju zunaj mesta, pobegnili so v tam stoječi leseni senjak. Hkrati je vihar razsul poslopje, pokopavši uboge kmete pod ruševinami. Izkopali so izpod ruševin devet ubitih, mnogo veče število pa jih je težko ranjenih.

— **Umor pri sv. Jožefu.** V tem mirnem pobožnem, selu, ležečem pri Ricmanjih, dogodilo se je dne 9. t. m. strašno hudodelstvo. Kmetijca Antonija Žuljan vrgla je svojo 14letno hčerko Marijo v vodnjak, kjer je otrok seveda utonil. Brezsrčna mati stavila se je zatem sama orožnikom, ki so jo odpeljali v Koper v zapor. Nečloveška žena izgovarja se s tem, da je otroka umorila radi tega, ker ji je njen mož baje očital, da otrok ni njegov.

— **Samomor bolnice.** Na Dunaji se je te dni zaradi bolezni in bede sama umorila postreščka žena Ivana Behrenfeld. Imela je štiri otroke in je dolgo tako bolehala, da je neka sorodnica morala gospodinjiti. Videč svoje obupno stanje zlezla je s težavo na okno svojega stanovanja in skočila s tretjega nadstropja na cesto ter bila takoj mrtva.

— **Pogorelo gledališče.** V Dijonu na Francoskem je v noči mej 16. in 17. dnem tega meseca pogorelo kazinsko gledališče. Goreti je začelo po predstavi. Užgale so se tudi sosedne hiše in kolodvor. Gašenje je bilo težavno. Človek se ni noben ponesrečil. Škode je 60 000 frankov. Sodi se, da je ogenj zanetil kak obiskovalec gledališča s tem, da je vrgel proč gorečo smodko.

— **Ropni napad na Dunaji.** Na Ringstrasse je dne 16. t. m. neki človek kuharico Franjo Svancino prijel za usta, da ni mogla kričati. Ona se je jako prestrašila. Tujec jej je z drugo roko hitro vzel zlato uro z verižico in zbežal. Čudno je vsekako, da se je rop posrečil, kajti tedaj je bilo na ulici polno ljudij Ukradena ura je bila vredna 35 gld. Vsa poizvedovanja policije so ostala brez vspeha.

— **Ljubček — tat.** 25letna dekla Ivana Melicher na Dunaji je naznanila svojemu hlapcu, da je podedovala nekaj stotin goldinarjev. Drugi dan je pa našla, da je njen kovčeg vlomljen in manjka ves denar. Takoj je sumila, da je to storil njen ljubček Ivan Graf. Hitela je hitro v njegovo stanovanje, kjer je izvedela, da se je odpeljal z doma z dvema tovarišema v Mauer popivat. Sedaj je stvar naznanila policiji. Policija se hitro odpravi v Mauer in je vse tri prijela. Pri Grafu so našli še ves denar razen 18 gld. Vse tri so izročili deželnemu sodišču.

— **Simulant.** V Parizu obsodili so v štiriletno ječo nekega Petra Delannoya, ki je štiri leta sleparil razne sloveče zdravnike s tem. da se je delal bolnega.

— **Samomor v Trstu.** 54letna prodajalka tobaka Marija Škarel, stanujoča v ulici del Bosco hšt. 3 in službujoča pri lastnici tobakarne Mariji vdovi Collan. na vogalu ulice Farneto in Tintore, je šla na pokopališče, kjer je spila stekleničico karbolne kisline. Odpeljali so jo hitro v bolnišnico, tam so ji zdravniki izprali želodec, toda ni več pomagalo. Žena je umrla, ne da bi bila spregovorila. V žepu nesrečnice so našli listič, na katerem je bilo zapisano s svinčnikom, da se je zato usmrtila, ker je bila sita življenja

— **Parnik se je potopil.** Parnik „Refuge“ se je potopil dne 2. avgusta blizu New Yorka blizu sohe „prostosti.“ Na parniku se je razpočil kotel in se je takoj pogreznil v valove. Ljudje so se menda srečno rešili. Parnik „Refuge“ je bil pripravljen za tovor in ne za ljudi. Ker je bil že jako star in ne preveč trden, se ni kapitan z njim upal na visoko morje, ampak je vozil samo v bližini mesta New Yorka

— **Hči generalova.** Gospica Elizabeta Flagler hči generala Flaglerja, načelnika topničarstva zveznih držav, je ustrelila 14letnega zamorca Ernesta Greena, ki je na vrtu kral sadje Sodišče jo je pa oprostilo, češ, da ni mislila ga usmrtiti. Mej zamorci je zaradi tega velika razburjenost, ker se je bati, da bodo ljudje boljših krogov zamorce streljali kakor pse.

— **Sleparji pri banki.** Pokazalo se je, da so pri wadtski kantonalni banki poslednje leto izplačali 70.000 gld. na račun inozemskih klijentov na pisma s ponarejenim podpisom. Neki uradnik banke je sumljiv te sleparije.

— **Newyorška policija.** Nedavno se je vozil na nadcestni železnici policaj, poleg pa znanec, kteri je imel pri sebi v listnici kakih 1000 dolarjev. Policaj videč to, ga okara, kako zamore nositi toliko denarja pri sebi, ali znanec mu pove, da ni bil nikdar še okraden in je previden dovolj. Policaj je hotel znancu pokazati, da človek ni nikdar dovolj previden in mu za šalo ukral listnico, češ kak obraz bode napravil, ko denarja ne bode imel Blizu teh pa je sedel bivši profesijonelni žepni tat, a sedaj pošten meščan, videl policajevo započetje in temu ukral listnico z denarji. Na neki postaji izstopijo in policaj gre z znancem in ga vpraša za listnico, zelo se je ustrašil ta, še bolj presenečen pa je bil policaj, ker mu je hotel dati listnico, a je sam ni imel. Nato je došel bivši žepni tat in ju vpraša kaj imata Nista mu hotela povedati zadeve, toda on ju vpraša, ako ne obravnavata zaradi listnice z 1000 dolarji. Nato je dal listnico posestniku, policaju pa rekel, da tudi on ni dovolj oprezen pred žepnimi tatovi. — 4. avgusta je dobil policijski paša Roosevelt od neznanega pošiljalca bombo! Ali bilo je vse le šala, kajti bomba je bila s koruzno moko natlačena! Isto nedeljo je hotel tudi nek zelo „službo spolnujoči“ policaj necega gostilničarja spraviti v zapor. na lopovski način. V soboto večer je kupil policaj steklenico „whiskya“ in prosil gostilničarja, da jo bo vzel drugi dan, ker ima ta večer službo. Gostilničar mu je rekel, da bode v nedeljo imel zaprto gostilno. „Bodem pa na stanovanje potrkal, da mi ga bodete dali, ker pojdem na izlet“, mu odgovori policaj. V nedeljo je policaj potrkal, gostilničar mu je dal v soboto kupljeni „whiskej“, a policaj je pri tej priči gostilničarja — aretoval, ker ob nedeljah je točiti v New Yorku prepovedano. Pred sodnikom se je stvar raztolmačila in bil gostilničar odpuščen brez kazni; policaj bode pa radi svoje bedarije tudi odpuščen toda — iz službe! Kdor drugemu jamo koplje, sam v njo pade!

Ponarejalci denarja vjeti. Že dolgo časa so policaji skušali dobiti neke ljudi, kteri so mnogo ponarejenih bankovcev med svet pošiljali, toda jim niso mogli na sled priti. Papirnati denar je bil tako dobro ponarejen, da ga je bilo težko od pravega spoznati. Policija je nabrala za 90.000 dolarjev ponarejenega denarja, toda hudobnežev vendar niso mogli zasačiti. Naposled je vzel vso zadevo v roke spreten skriven policaj Hazen, kteri je zaprisegel, da hoče ponarejalce dobiti. Dolgo je bilo njegovo iskanje brez vspeha, nazadnje je pa vendar opazil v Hobokenu blizu New Yorka sumljive ljudi, kteri so se zbirali v hiši nekega Smitha. Policaj Hazen in njegovi pomočniki so hodili na to 14 dnij v nek salon, od koder so opazovali ono hišo. Med obiskovalci so pa videli ljudi, kteri so bili že zaradi ponarejanja denarja zaprti. Ko je policaj Hazen to zapazil, je nenadoma v hišo prišel ter hudobneže zaprl. V kleti so bili razni stroji za ponarejevanje papirnatega denarja in tudi veliko ponarejenega denarja so dobili. Vodja te družbe je bil 73letni starec William E Brockway, kateri je bil že trikrat zaradi Ponarejevanja bankovcev zaprt. Pri tem delu si je že nakopičil mnogo premoženja.

Nevihta v Ameriki. Ravno ko se je končalo 4 t m. v Flemingu zjutranje opravilo v metodistovski cerkvi, udarila je strela v poslopje in več oseb ranila, med temi jih je nekaj, ki ne bodo več okrevali. V cerkvi je nastala velika zmešnjava in ljudje bi kmalu drug druzega pohodili. Blizo 20 oseb je ranjenih. Med nevihto udarila je strela ta dan v „Oriental hotel“ v Coney Islandu ter razbila okna po vsej hiši. Na vzhodni strani poslopja je začelo goreti, toda gasilci so ogenj takoj pogasili Škode je precej veliko. — V Altoni je 4. t. m. popoludne razsajala velika nevihta po mestu in okolici. V predmestju je strela udarila v več poslopij, katera so do tal pogorela V bližini mesta Duncansville je treščilo v drevo, pod katerim so stale tri osebe, dve ste bili takoj mrtvi, tretja pa lahko ranjena Med veliko nevihto ravno ta dan sta se hotela dva delavca od Niagara Falls Paper Co prepeljati čez reko,

toda čoln se jima je preobrnil in oba sta našla smrt v valovih. Mesto Nyak je bilo obiskano od tako velikanske nevihte kakoršne ne pomnijo stari ljudje. Ceste in ulice so vse razdrte od velikih nalivov. Škoda napravljena po nevihti je jako velika, ker je tudi veliko poljskih pridelkov uničenih.

— **Boji mej italijanskimi in črnimi delavci v Ameriki.** Med Italijani in zamorci v Fornectonu je prišlo do resnih tepežev. Zamorci so bili prišli v te kraje, ko so drugi delavci štrajkali in tako štrajkarjem veliko škode naredili. Italijani in zamorci so torej drug druzega sovražili ter se pri mnogih priložnostih stepli. Italijan Bernard Kulli je bil umorjen in oropan od zamorcev in to dejanje je druge Italijane tako razburilo, da so napali zamorce z revolverji ter njih štirinajst težko ranili. 5. avgusta so imeli beli delavci veliko zborovanje pri katerem so sklenili, zamorce iz tega okraja pregnati.

— **Veliki gozdni požari.** Iz severnih delov države Michigan v Ameriki se poročajo žalostne novice, toda natančnega se še nič ne vê, ker je zveza z onimi kraji popolnoma pretrgana in zatorej se mora jako malo zvedeti o veliki nesreči. Že več tednov razsaja veliki požar v gozdovih okrajev Grand Traverse in Benzie. Več malih mest in krajev je bilo popolnoma uničenih. Lepo mesto Tompsonville je sedaj v razvalinah. Prebivalci so se vendar še o pravem času rešili. Milje in milje na daleč gore gozdovi in noč je svitla kakor dan. Malo mestice Mechanie City je v veliki nevarnosti, kajti ogenj se vali od vseh strani in je žuga uničiti. Tudi v krajih kakor Alpena, Cheboygan Charleroix se je ogenj razširil. Koliko ljudij je v tem požaru ponesrečilo še sedaj ne ve, toda število gotovo ne bode majhno. Škoda, katero je požar napravil, se tudi ne more natanko določiti.

— **Vihar** je razrušil kopališče na otoku Portoferraio in je silno veliko škode.

— **Dinamitna eksplozija.** V tovarni hilbersdorfski za dinamit je razletelo se 30 centov dinamita, ki so bili že naloženi na voz, da ga odpeljejo v Marienberg Pok se je čutil več ur na okrog. Okna je razbilo še celo po hišah, ki so tri četrt ure oddaljene od tovarne. Tudi v tovarni je mnogo škode.

— **Umor tovarniškega ravnatelja.** V stekleni tovarni Gustava Šuselke v Michalči se je pripravljal že nekaj časa štrajk. Delavci imeli so razna posvetovanja. Tovarniški ravnatelj Aleksander Friedl si je prizadeval, da zatre štrajk že v kali. Delavci so ga pa poiskali in ubili v bližnjem gozdu.

— **Nesreča na morji.** Angleški parnik Cathsthu se je potopil na potu iz Sydneja v Hon-kong. Nekoliko moštva se je rešilo, drugi so utonili. Blago je vse izgubljeno.

Tržne cene.

V Ljubljani dne 31. julija 1895. Pšenica gld. 8·25 kr., rž gld. 6·50 kr., ječmen gld. 6·— kr., oves gld. 6·80 kr., ajda gld. 7·— kr., proso gld. 7·70 kr., turšica gld. 7·50 kr., leča gld. 10·— kr., grah gld. 10·— kr., fižol gld. 11·— kr. (Vse cene veljajo za 100 kgr.)

Loterijske srečke.

V Lincu dne 17. avg. t. l.: 74, 53, 48, 59, 66.

V Trstu dne 17. avg. t. l.: 42, 63, 25, 58, 83.

V Pragi dne 21. avg. t. l.: 19, 43, 32, 69, 16.

Kuverte s firmo

priporoča

J. Blaznik-ova tiskarna v Ljubljani.

Pozor! Svarilo!

Varujte se,

da ne bote opeharjeni pri nakupu sladne kave. **Dobičkaželjni** ljudje še vedno ponarejajo Kathreinerjevo kavo, zato ne jemljite drugih ko **bele** izvirne zavoje z napisom

„Kathreiner".

Kathreiner-Kneippova sladna kava je edina zdrava in okusna primes k bobovi kavi, natorni pridelek v celih zrnih; vsaka škodljiva primes je izključena.

Srečka za zidanje cesarske jubilejske cerkve á 1 gld

Zadnji mesec.

(2) glavni dobitek

30.000 goldinarjev

vrednosti.

Srečke priporoča: J. C. MAYER v Ljubljani.

Odgovorni urednik: August Pucihar. — Tisk in založba: J. Blasnikovi nasledniki.